

Павло Гай-Нижник

САМІТ У ШВЕЙЦАРІЇ: ПІДСУМКИ МІЗЕРНІ, ОЧІКУВАННЯ – НЕВТІШНІ (ОФІЦІЙНИЙ КИЇВ НАМАГАЄТЬСЯ ПРИХОВАТИ ПРОВАЛ)

Опубліковано: Гай-Нижник П. Саміт у Швейцарії: підсумки мізерні, очікування – невтішні (офіційний Київ намагається приховати провал) // Павло Гай-Нижник: Facebook. – 2024. – 17 червня. URL: <https://www.facebook.com/photo?fbid=7857015547690462&set=a.198016753590418>

Перш за все, слід вітати той факт, що саміт чітко визнав територіальну цілісність України як основу майбутнього миру. Власне сам факт міжнародного зібрання на підтримку боротьби України, звісно, тішить душу, проте не більше, на жаль.

У Бюргенштоку подати спільний світовий принаймні певний жорсткий сигнал застереження Путіну не вдалося. Жодних нових, узгоджених моделей того, як може бути досягнуто миру, не з'явилося. Крім того, аби врятувати сам факт проведення саміту як світового, Києву заздалегідь довелося погодитися на зміну його порядку денного – фактично так звані 10 пунктів «формули миру» Зеленського довелося засунути у шухляду й вони навіть не обговорювалися. Провал ще до початку саміту, на який було винесено лише чотири питання, що безпосередньо не торкалися, власне, війни.

Ба більше, у підсумковій декларації туманно і незрозуміло згадується, що Росія має бути залучена до процесу. Отже Путіну показують червону картку, а прагнуть задобрити і просять до перемовин. Попри те, що кремлівський диктатор однозначно заявив безпосередньо

перед самітом – він вимагає вести переговори лише про капітуляцію України і поки що (!) про визнання анексії чотирьох її областей. Крим апріорі ним навіть не згадано. Не згадано було й денацифікацію, яку він додасть потім. Проте ультимативно вказано про демілітаризацію і нейтральний статус України, а це насправді означає примус повернути її в геополітичну і в фінансово-економічну орбіту Москви. Водночас варто зауважити на дві деталі: 1) Путін назвав чотири області, які він прагне остаточно відтяти, «спірними», що означає сигнал до торгу, але по-факту цим він порушив Конституцію РФ! 2) Така риторика означає, що він реально боявся саміту та його наслідків. Але його страхи виявилися передчасними. І ось чому.

Усі присутні азійські держави надіслали на саміт символічні делегації. Виняток склали прем'єр-міністри Японії та Східного Тимору. Сінгапур та Філіппіни, висловили підтримку Україні, їхнє представництво на мирній конференції делегатами міністерського рівня, швидше за все, відповідає рівню їхніх інтересів (власних економічних інтересів). Усього країни Азії надіслали 8 делегатів. Відсутність Бразилії, ПАР і насамперед Індії, які надіслали лише делегації низького рангу (як і решта країн БРІКС) та відкинули підсумкову декларацію, є серйозною невдачею. До саміту не вдалося залучити низку впливових країн з економікою, що розвивається. А це означає провал роботи МЗС України.

Крім того ті три питання, які публічно задекларовані вирішувалися і вирішуватимуться не на самітах, а під час копіткої дипломатичної праці певних провайдерів. Так, щодо повернення (обміну) військовополонених головну роль відіграє Саудівська Аравія і Туреччина, щодо повернення українських дітей – Катар і Канада (Катар намагається тримати відкритими канали комунікації, щоб ми могли вирішувати гуманітарні питання конфлікту), морський торговельний коридор вже тяж мав дипломатичну логістику і до саміту, проблему ЗАЕС і ядерної безпеки в контексті реакторів, як і раніше, займатиметься МАГАТЕ.

Відсутність президента США Джо Байдена також позбавила захід очікуваної ваги, хоча він напередодні був у Європі і його навіть короткотривала і формальна присутність надала би зібранню справді більшого значення. Те, що Камала Гаріс як віцепрезидент не була на саміті усі два дні його роботи засвідчує про проблеми між адміністраціями США та України. І це було публічно продемонстровано. Допомога Україні – це не підтримка політики Зеленського-Єрмака, це – підтримка народу України і ЗСУ й, водночас, акт у протистоянні США і РФ. Додам, що внаслідок вищевказаних жестів з боку Вашингтона, різні високопоставлені політики обмежилися лише кількома годинами присутності на саміті!

У Бюргенштоку не було зроблено жодного першого кроку до виклику Путіну і висуванню вимог до Росії. Нагадаю, що насправді це

була вже п'ята велика дипломатична зустріч у рамках так званої української «формули миру», але перша спроба зорганізувати її на рівні глав держав та урядів. Тому Бюргенштокську декларацію слід оцінювати порівняно з попередніми зусиллями. А якими ж були попередні резолюції?

У лютому 2023 року 141 держава підтримала резолюцію Генеральної Асамблеї ООН, яка, зокрема, закликала до негайного виведення російських військ з території України. З більш ніж 100 країн та організацій, які взяли участь у саміті, лише 84 (80 країн і 4 організації) підписали підсумкове комюніке. Тепер 80 держав підтримують значно слабший текст, де про це навіть не йдеться! Формулювання «агресія Росії проти України», обране свого часу, було виключено з початкового проекту Бюргенштокської декларації. Фактично Україна не вийшла поза межі Заходу. А це важливо!

Присутність Саудівської Аравії мала велике значення, але саудіти не поставили свій підпис під комюніке. Міністр закордонних справ Саудівської Аравії принц Фейсал бін Фархан Аль Сауд залишився на Бюргенштоку довше, ніж планувалося, попри ісламське свято Ід аль-Адха. І аж зовсім не через «українське питання». Саудівська Аравія, хотіла провести наступну конференцію й тепер важливо з цього приводу обмінятися думками з Швейцарією. Крім того, слід обговорити й китайсько-бразильський саміт миру. І головне для Близького Сходу: війна в Газі – важлива тема у кулуарах (арабські делегації хочуть домогтися поступок, аби покращити долю мирного палестинського населення; про це свідчать і заяви, зроблені на пленарному засіданні).

Крім того, звернімо увагу й на те, що не лише 56 країн продемонстрували повну готовність взяти участь у заході на рівні глав держави чи уряду, а на те, що 40 з них належать до держав Заходу. З більш-менш потужних гравців інших частин світу відносно впливовими були лише провідники Аргентини і Кенії (з 16-ти інших, що прибули). Та й вирішували вони на ньому, здебільшого, власні питання, користуючись нагодою.

Впливові лідери Азії й взагалі проігнорували саміт, що, знову ж таки, свідчить про провал зовнішньої політики України. Тут, безумовно, відчутний вакуум Китаю й, водночас, його плив на т.зв. Глобальний Південь. Зауважу, що саме після минулорічної телефонної розмови з Сі Зеленським, Китай почав ігнорувати Україну на міжнародній арені. І ще нагадаю, як ОП і МЗС України безапеляційно навіть не вдалися півтора роки тому до зусиль дипломатично вислухати Китай і бодай розпочати розмови з ним. Як наслідок: Китай остаточно зблизився з Росією й 45 країн висловили підтримку пропозиції Китаю та його (спільного з Бразилією) мирного плану з 6 пунктів, а понад 20 або приєдналися, або «серйозно розглядають» китайську ініціативу.

Тож не дивно, що багато ключових країн Глобального Півдня спрямували на саміт лише делегації низького рівня або взагалі пропустили його, а практичний ефект від комюніке зустрічі є набагато скромнішим, ніж від резолюцій Генеральної Асамблеї ООН 2022 року, які критикують Росію за початок війни в Україні. Відмовилися підписувати комюніке шість держав з групи найбільших економічних держав світу «Великої двадцятки» (Бразилія, Мексика, Саудівська Аравія, Південна Африка, Індія та Індонезія). Крім того, не приєдналися до спільної заяви Вірменія, Бахрейн, Таїланд, Лівія та Об'єднані Арабські Емірати, Колумбія та Ватикан. І це теж дипломатичний провал України.

Ба більше: декілька учасників саміту, у тому числі й канцлер Німеччини Олаф Шольц, закликали до того, щоб у майбутніх конференціях також брала участь Росія. Під час першого пленарного засідання вищий дипломат королівства Саудівська Аравія принц Фейсал бін Фархан Аль Сауд заявив, що Київ має бути готовим піти на «важкий компроміс», аби покласти край конфлікту. Делегат від Індії Паван Капур, статс-секретар МЗС та колишній посол у Росії, заявив, що лише варіанти, «прийнятні для обох сторін», можуть призвести до миру. Швейцарія починає дипломатичний контакт з Китаєм та членами їхнього майбутнього саміту. Нездатність залучити на свій бік країни Глобального Півдня показує, що Росія далеко не в ізоляції, і що найкращі надії України відбитися від нападів Кремля пов'язані з допомогою Заходу, а комюніке саміту слабше і поблажливіше до Росії, ніж резолюції Генеральної Асамблеї ООН.

Отже, логічно, постають риторичні питання: як декларація саміту може вплинути на позицію Росії?; чому не зроблено роботу про ізоляцію агресора від голосу в ООН (механізм існує, успішний прецедент – теж), якщо уся риторика крутиться навколо принципів безпеки ООН? Саміт не міг апріорі стати новим «Тегераном», позаяк саме такі формат і мету не має у своїй стратегії Україна! Що ж тоді? Непомірне піарне Его Зеленського і те, що у його оточенні з підлабузників і вигодонабувачів відсутні істинні мета, стратегія, бачення і прагнення Перемоги над Росією!

І найголовніше – на саміті йшлося (і йтиметься на подальших форумах) не про засудження Росії, не про злочини Путіна і РФ в Україні, не про поразку і покарання Кремля, не про перемогу України, а про мир, який влаштує світ (не Україну), про замирення Росії і про те, як відкупитися від Москви. А це є вже поразкою апріорі. Україна поза світовою грою. Зрештою з ними погодився й В.Зеленський.

Головною ж турботою сірого кардинала України А.Єрмака (який чомусь був головною особою української дипломатії на саміті й вже давно дискредитував президента як самодостатнього політика) та його угруповання полягає не у завданні поразки Росії, а в укладанні з

В.Путіним миру за умов збереження воєнного стану в Україні й, відтак – як забезпечити В.Зеленському подальше перебування при владі, яка є життєво важливою для нього та його оточення, аби уникнути можливої як політичної, так і кримінальної відповідальності.

У прямому сенсі – яку ціну готові сплатити в Офісі президента за утримання своєї всеосяжної влади, прихованою і забезпечуваною публічною фігурою недалекого, але марнославного В.Зеленського. Тож головне завдання – сценарії міжнародного піару, сценарії невичерпної допомоги від Заходу за умов його екзистенційної світової війни з Китаєм і Росією, «мир» з В.Путіним із замороженням конфлікту, що забезпечує збереження воєнного стану в Україні й, відповідно, безстрокової влади у ній В.Зеленському та його оточенню, а не стратегії оновлення й зміцнення України, а не стратегії міжнародної політики і не стратегії справжньої Перемоги, що мали би призвести до поразки і розвалу Російської Федерації.

СЛОВО ЗА ТОБОЮ, ЗАХІД!

*Павло Гай-Нижник
17 червня 2024 р.*
